

За историју се сликовито каже да је учитељица живота. Она то стварно и јесте, али само за оне који ту истину прихватају као такву. Знамо, међутим, да је много оних и међу појединцима и међу друштвеним групама који тој чињеници не придају важност. Они је најчешће не оспоравају, али по некој наслеђеној инерцији ипак поступају супротно ономе што им поновљена и проверена искуства говоре.

Са таквим случајевима неретко се сусрећемо управо на оним нашим просторима, где су се у ближој и даљој прошлости одвијали драматични историјски догађаји и где би управо наталожена политичка и животна искуства требало да буду најбољи путоказ за будућност.

А тај, привидно једноставан, наук, стваран кроз многе деценије и брушен поколењима иза нас, често остаје изван наших интересовања и домаћаја. Отуда није чудно да неке нелогичности, контроверзне и конфликтне појаве са којима се сусрећемо понекад изгледају нерешиве.

Актуелан пример за одбојан или, чак, игнорантски однос према историјском искуству, за разне неусаглашености и погрешне искораке, је садашња Босна и Херцеговина. Три данас конститутивна (једнакоправна) народа са ових простора – Срби, Хрвати и Бошњаци – вековима су живели под истим небом и заједнички проживљавали судбину свога времена. Али никад на исти начин, јер је све зависило од тога – како би рекао Кочићев Давид Штрбац – ко је био господар „на земљи коју називају Босна“.

У доба турске вишевековне окупације домаће исламизовано становништво уживало је разне привилегије и било у сваком погледу фаворизовано. Аустро-угари су овде, по сопственом искуству и интересу, стварали привреду и државну управу, освајајући просторе и власт у Босни – поред осталог и тако што су плодне равничарске пределе у Лијевчу пољу и Босанској Посавини масовно насељавали католичким живљем и, неретко, покатоличавали домицилно становништво. А у ближој и даљој прошлости било је и других окрутних господара, придошлих са разних страна. Отуда толико познатих и масовних стратишта – разних Јадовна, Пребиловаца, Дретеља, Корићанских и других јама.

Овде је поново искрсао проблем око поимања уставног начела конститутивности – равноправности три народа у БиХ, па већ девет месеци након проведених избора никако да се формира скупштинска већина и извршна власт. Тако државне институције настављају да раде у техничким мандатима.

Зар та опора и трагична искуства нису довољан наук да Босна и Херцеговина, земља различитих култура, вера и нација, оптерећена тешким наслеђем из своје ближе и даље прошлости, не може опстати мирна, безбедна и хомогена – уколико њене главне верске и етничке групе људи нису политички, економски, културно и на све друге начине равноправни. Упорно истрајавање на концепту централизације државне управе и економије, уз радикалне измене дејтонских решења, чему нескривено теже Бошњаци, неизбежно води у нове поделе и конфликте.

Након горких искустава из Другог светског и овог последњег, грађанског, рата у Босни и Херцеговини поставља се питање коме би те обновљене поделе и конфликти могли да користе. Народима у БиХ свакако не.

Пример који подстиче на оваква размишљања је последња седница Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ и неуспео покушај избора мандатара за председавајућег Министарског већа БиХ Славе Кукића, што је, с обзиром на нерегуларности у изборном поступку и очекивано. Најсажетије речено, овде је поново искрсао проблем око поимања уставног начела конститутивности – равноправности три народа у БиХ, па већ девет месеци након проведених избора никако да се формира скупштинска већина и извршна власт. Тако државне институције настављају да раде у техничким мандатима.

Према слову и духу Устава БиХ, законодавна и извршна тела на државном нивоу формирају победничке странке у Републици Српској и Федерацији БиХ, али тако да на главним државним функцијама буду равномерно (на прописани начин) заступљени представници сва три конститутивна народа – Срби, Хрвати и Бошњаци. Уз то се тражи и њихова ротација по истеку мандата.

А шта се на јавној сцени сада догађа? У Федерацији БиХ створена су два постизборна блока. Један чине „платформаша“, пробошњачке странке окупљене око СДП, док други са хрватском већином и највећим бројем освојених гласова Хрвата чине ХДЗ БиХ и ХДЗ 1990. Социјалдемократи Златка Лагумџије, који у својој партији окупљају углавном Бошњаке и занемарив број Срба и Хрвата (и то углавном оних који су настањени у самом Сарајеву и околним градовима са бошњачком већином), дали су себи за право да као

Ко је господар на земљи коју називају Босна

Пише: Драгиша Спремо
среда, 13 јул 2011 14:31

наводно „мултиетничка“ странка у ФБиХ именује кандидате за највише функције из реда сва три народа. На томе упорно инсистирају и поред чињенице да се томе противе друга два народа, који инсистирају на својим легитимним представницима, тј. онима које подржава већина изборног тела и који би тако представљали истинске представнике свог народа.

Због игре „глувих телефона“ и неспоразума који су тим поводом настали, а све у настојању СДП БиХ да потпуно овлада политичком сценом БиХ, настала је ова ситуација провизорија из које се још не види излаз.